ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ХОВД АЙМГИЙН МӨСТ СУМЫН ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧИЙН 2020 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

Аудитын код: ХОА-2021/10/СТА-ТТЗ

Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар
Утас: 70433061
Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh @audit.gov.mn
Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн
Утас:70432545
Цахим хаяг: Tsetsegsuren.A@audit.gov.mn
Аудитор: Д.Нарантуул
Утас: 70432545
цахим хаяг: Narantuul.d@audit.gov.mn

Цахим хуудас: www.audit.mn

Ховд хот
2021 он

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

Агуулга 1

1. ТӨРИЙН АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ 2

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН 4

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан 4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан 5
2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан 8
2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан 11
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан 11
4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан 14

3. АУДИТЫН ТАЙЛАН 15

3.1. Ерөнхий зүйл 15

3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй 15

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт 16

3.4 Материаллаг байдал 16

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт 16
3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө 16
3.5.2 Авлага 17
3.5.3 Бараа материал 17

3.5.4 Үндсэн хөрөнгө 18
3.5.5 Өр төлбөр 19
3.5.6 Засгийн газрын хувь оролцоо 19
3.5.10 Орлогын данс 20
3.5.11 Зардлын данс 20
3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга 21
3.7 Шилэн дансны мэдээлэл 24

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга 24

3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн 24

3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал 26
4. Менежментийн захидал 26

4. 5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт 27

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
БОНС	Байгаль орчныг нөхөн сэргээх
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ТЭЗҮ	Техник эдийн засгийн үзүүлэлт

1. ТӨРИЙН АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
84000 Цамбагарав баг, Жаргалант сум, Ховд
Утас: 976-70433061, Факс: 976-70433061
E-mail: khovd@audit.gov.mn

2021-03-25 № 2/174

танай ______ -ны № ______ -т

МӨСТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА С.БААСАНДОРЖ ТАНАА

АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Мөст сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Аудитын гол асуудалд дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол Мөст сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл материаллаг алдаагүй, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журамд нийцүүлэн үнэн зөв, шударга толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, гарын авлагын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Бусад мэдээлэл

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. *Бусад мэдээлэл нь байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт, үйл ажиллагааны тайлан, Төрийн үйлчилгээг чанарын шинэ шатанд гаргаж, ард иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулсан байдал, хамрах хүрээндээ хуулийн хэрэгжилтийг хангасан байдал зэрэг санхүүгийн ба санхүүгийн бус мэдээллийг агуулсан байна.*

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Аудитын гол асуудал

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг төлөвлөж батлуулахдаа олон нийтийн санал аваагүй төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээг оруулсан, санхүүжүүлсэн ажил нь ажлаа гүйцэтгэж хүлээн өгөөгүй ажлыг авлагаар бүртгээгүй, сангийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн бараа материалыг орлогод аваагүй, өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн *20-р зүйлийн 20.2.4-д "нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт нь энэ хууль болон санхүүгийн бусад хууль тогтоомжид*

021020745

заасан шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг хянах", 14 дүгээр зүйлийн 14.4.2-д "бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлагыг нягтлан бодох бүртгэлд заавал бүртгэнэ" Төсвийн тухай хуулийн 14-р зүйлийн 14.2.3-д "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах", 60 дугаар зүйлийн 60.3.6-д "орон нутгийн иргэдийн саналыг аваагүй, орон нутгийн төсвийн төлөвлөгөөнд тусгаж батлаагүй зардал, арга хэмжээг санхүүжүүлэхгүй байх", Сангийн сайдын 2018 оны 228 тоот тушаалын 3.11.3-д "ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ нь хуульд заасны дагуу зураг төсөв, техник, эдийн засгийн үндэслэлтэй, байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ хийгдсэн, бусад холбогдох зөвшөөрөлтэй байх", 3.1.4-д "ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний жагсаалтад сум, дүүргийн төвөөс алслагдсан баг, хорооны иргэдийн хамгийн олон саналыг авч эрэмбэлэгдсэн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээг заавал багтаах" гэсэн хуулийн заалтуудтай нийцэхгүй байгаа нь аудитын "Оршин байх", "Тохиолдсон байх", "Иж бүрэн байх", "Эрх ба үүрэг", "Үнэн зөв байдал" батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журам, зааврын дагуу үнэн зөв, шударга бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэж болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтуудыг хэрэгжүүлэх хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар түүнийг бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.БОЛДБААТАР

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(төгрөгөөр)

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**785,563,877.23**	**697,208,418.11**
31	**МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ**	278,707,891.63	114,068,962.69
312	**Банкинд байгаа бэлэн мөнгө**	278,707,891.63	114,068,962.69
3121	**Төгрөг**	278,707,891.63	114,068,962.69
31211	Төрийн сангийн харилцах	278,707,891.63	114,068,962.69
33	**АВЛАГА**	237,280,911	230,430,530.89
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	3,014,050	348,344.28
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	-	8,516,276
33402	Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/	-	300,000
335	**Бусад авлага**	6,120,000	1,884,504.61
3351	Байгууллагаас авах авлага	6,120,000	1,413,504.61
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	-	471,000
336	**Зээлийн авлага**	228,146,861	219,381,406
3361	**Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага**	228,146,861	219,381,406
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	175,006,861	166,241,406
33615	Хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжид олгосон зээл	53,140,000	53,140,000
34	**УРЬДЧИЛГАА**	188,808,530	220,704,480
34300	Тусгай зориулалтын сан	89,509,480	89,509,480
34600	Урьдчилж гарсан зардал	95,000,000	131,195,000
3471	**Урьдчилгаа тооцоо**	4,299,050	-
34713	Цалингийн урьдчилгаа	4,299,050	-
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	80,766,544.60	132,004,444.53
351	**Түүхий эд материал**	-	2,233,850
35110	Тусгай зориулалттай материал	-	55,000
35130	Эм боох материал	-	2,178,850
354	**Хангамжийн материал**	75,069,544.60	123,673,594.53
35410	Бичиг хэргийн материал	793,610	1,277,150
35420	Аж ахуйн материал	5,661,595	8,617,835
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	1,432,000	185,500
35440	Түлш, шатах тослох материал	17,629,114	22,094,314
35450	Барилгын засварын материал	1,700,200	800,350
35460	Хүнсний материал	7,029,041.10	10,880,286.10
35470	Бусад хангамжийн материал	40,823,984.50	79,818,159.43
35600	Мал амьтад	5,697,000	6,097,000
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**5,082,910,741.27**	**5,199,739,267.48**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	5,082,910,741.27	5,199,739,267.48
392	**Биет хөрөнгө**	4,924,259,815.49	5,041,473,059.55
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	5,472,381,871.44	5,588,407,323.30
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(932,331,637.60)	(977,592,364.40)

39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	127,520,950	122,130,950
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(75,608,481.25)	(78,526,808)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	642,168,540.50	622,805,824.15
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(451,595,816.53)	(461,090,097.96)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	274,367,535	310,391,709
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(185,689,084.04)	(190,206,430.41)
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	12,118,900	12,118,900
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	2,559,500	2,559,500
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,559,500)	(2,559,500)
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	-	49,200,000
39217	Ном	40,927,037.97	43,834,053.87
393	**Биет бус хөрөнгө**	158,650,925.78	158,266,207.93
39301	Программ хангамж	34,634,148	34,634,148
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(31,757,222.22)	(32,141,940.07)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	155,774,000	155,774,000
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**5,868,474,618.50**	**5,896,947,685.59**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	**20,630,159.75**	**14,527,932**
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	20,630,159.75	14,527,932
413	**Өглөг**	20,630,159.75	14,527,932
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	9,007,439.75	139,662
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	2,832,000	132,050
4136	**Бусад өглөг**	8,790,720	14,256,220
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	5,963,850	12,560,250
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	2,826,870	1,695,970
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**5,847,844,458.75**	**5,882,419,753.59**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	5,847,844,458.75	5,882,419,753.59
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,305,184,735.80	3,305,184,735.80
51101	Өмч: - төрийн	3,305,184,735.80	3,305,184,735.80
512	**Хуримтлагдсан үр дүн**	529,506,950.82	569,718,977.77
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	268,098,523.84	516,262,042.42
51220	Тайлант үеийн үр дүн	261,408,426.98	53,456,935.35
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,013,152,772.13	2,007,516,040.02
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**5,868,474,618.50**	**5,896,947,685.59**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**2,972,750,193.87**	**3,344,521,948.49**
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	**353,533,941.07**	**79,902,631.74**
110	**Орлогын албан татвар**	40,920,125.47	63,544,172.74
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	40,920,125.47	63,544,172.74
110002	Үйл ажиллагааны орлого	2,050,000	6,659,404.10
110003	Хөрөнгийн орлого	27,776,277.11	29,459,620.91
110008	Шууд бус орлого	11,093,848.36	27,425,147.73

113	**Хөрөнгийн албан татвар**	1,110,000	2,987,500
113002	Бууны албан татвар	1,110,000	2,987,500
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	311,503,815.60	13,370,959
1180	**Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж**	44,463,650.00	8,944,800
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	40,863,650.00	2,783,900
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	2,370,000	4,810,000
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1,230,000	1,350,900
1181	**Газрын төлбөр**	-	273,159
118101	Газрын төлбөр		273,159
1182	**Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр**	267,040,165.60	4,153,000.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	265,581,165.60	-
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	953,000	1,800,000
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	506,000	2,353,000
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**167,901,697.40**	**347,555,710.53**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	167,901,697.40	347,555,710.53
120003	Торгуулийн орлого	265,615.40	914,817.10
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	167,636,082	346,640,893.43
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,784,500	3,356,380
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,592,294	1,149,500
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	162,259,288	342,135,013.43
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**2,451,314,555.40**	**2,917,063,606.22**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	1,222,681,100	1,415,410,800
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,222,681,100	1,415,410,800
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	103,233,216	121,218,213
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		49,200,000
131102	Төсвийн жилийн явцад УИХ-аас соёрхон баталсан, ЗГ хоорондын гэрээ болон ОУ байгууллагаас авах хөнгөлөлттэй зээл	8,504,000	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	85,514,559	4,383,832
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	9,214,657	55,248,481
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		12,385,900
131106	Төсвийн урамшуулал		-
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	1,124,720,739.40	1,380,434,593.22
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	535,167,400	738,117,830
132002	Засгийн газрын, Засаг даргын нөөц хөрөнгийн санхүүжилт	-	-
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	-	8,920,363.22
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	458,496,639.40	537,124,200
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	131,056,700	96,272,200
1330	**Төсвийн захирагчдаас**	679,500	-
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	679,500	-
2	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**2,787,093,757.15**	**3,277,664,054.10**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**2,689,873,927.15**	**3,126,081,532.10**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	2,054,124,287.75	2,169,972,487.72
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	1,241,328,919.79	1,443,665,010.98
210101	Үндсэн цалин	845,632,811.57	1,127,160,455.22

210102	Нэмэгдэл	231,880,290.22	221,394,228.56
210104	Урамшуулал	63,795,818	58,537,983
210105	Гэрээт ажлын хөлс	100,020,000	36,572,344.20
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	161,297,581.29	181,512,823.03
210201	Тэтгэврийн даатгал	110,092,153.41	124,263,476.60
210202	Тэтгэмжийн даатгал	12,829,210.97	14,390,004.21
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	10,263,408.78	11,512,003.36
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,454,086.19	2,849,758.08
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	25,658,721.94	28,497,580.78
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	90,657,344	84,213,798.86
210301	Гэрэл, цахилгаан	15,511,151	14,481,348.46
210302	Түлш, халаалт	73,196,193	65,992,450.40
210303	Цэвэр, бохир ус	1,950,000	3,740,000
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	45,838,661	55,458,216.60
210401	Бичиг хэрэг	4,066,300	7,130,860
210402	Тээвэр, шатахуун	25,277,655	30,051,756.60
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,852,100	3,948,400
210404	Ном, хэвлэл	525,100	69,700
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	227,800	287,050
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,745,100	9,772,000
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	9,144,606	4,198,450
2105	**Нормативт зардал**	101,640,243.84	44,649,382.15
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	366,600.00	3,811,750.00
210502	Хоол, хүнс	100,427,443.84	39,500,255.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	846,200.00	1,337,377.15
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	7,568,200.00	7,712,872.85
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	300,000.00	170,000.00
210604	Урсгал засвар	7,268,200	7,542,872.85
2107	**Томилолт, зочны зардал**	10,847,200	2,686,600
210702	Дотоод албан томилолт	10,847,200	2,686,600
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	38,482,415	26,502,234
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	37,315,415	24,557,836
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	477,000	1,069,000
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	275,000	353,961
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	30,000	-
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	247,000	400,000
210807	Газрын төлбөр	138,000	121,437
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	356,463,722.83	323,571,549.25
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	38,347,071	68,629,663
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	4,648,600	250,000
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	313,468,051.83	254,691,886.25
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	635,749,639.40	956,109,044.38
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	47,989,900	25,822,600
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	24,627,000	13,556,900
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	22,622,400	11,695,700
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	740,500	570,000
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	566,359,739.40	791,228,627.92
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	550,806,639.40	738,117,830
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	15,553,100	53,110,797.92
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	21,400,000	139,057,816.46
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		34,189,816.46

213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	21,400,000	104,868,000
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**97,219,830**	**151,582,522**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	97,219,830	151,582,522
221001	Их засвар	9,000,000	98,605,436
222001	Тоног төхөөрөмж	74,611,550	47,248,734
223001	Бусад хөрөнгө	13,608,280	5,728,352
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)**	185,656,436.72	66,857,894.39
225	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	33,734,797.22	13,400,959.04
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	33,734,797.22	12,337,758.98
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал		1,063,200.06
4	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)**	(33,734,797.22)	(13,400,959.04)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	151,921,639.50	53,456,935.35

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	**2,828,921,073.87**	**3,015,023,136.06**
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	**353,533,941.07**	**79,902,631.74**
110	**Орлогын албан татвар**	40,920,125.47	63,544,172.74
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	40,920,125.47	63,544,172.74
110002	Үйл ажиллагааны орлого	2,050,000	6,659,404.10
110003	Хөрөнгийн орлого	27,776,277.11	29,459,620.91
110008	Шууд бус орлого	11,093,848.36	27,425,147.73
113	**Хөрөнгийн албан татвар**	1,110,000	2,987,500
113002	Бууны албан татвар	1,110,000	2,987,500
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	311,503,815.60	13,370,959
1180	**Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж**	44,463,650	8,944,800
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	40,863,650	2,783,900
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	2,370,000	4,810,000
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1,230,000	1,350,900
1181	**Газрын төлбөр**	-	273,159
118101	Газрын төлбөр		273,159
1182	**Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр**	267,040,165.60	4,153,000
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	265,581,165.60	-
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	953,000	1,800,000
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	506,000	2,353,000
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**20,677,577.40**	**10,746,898.10**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	20,677,577.40	10,746,898.10
120003	Торгуулийн орлого	265,615.40	914,817.10
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	20,411,962	9,517,081
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	20,164,462	1,297,500
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	247,500	8,219,581

120009	Бусад орлого		315,000
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**2,454,709,555.40**	**2,924,373,606.22**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	1,222,681,100	1,415,410,800
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,222,681,100	1,415,410,800
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	103,233,216	121,218,213
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		49,200,000
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	8,504,000	4,383,832
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	85,514,559	55,248,481
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	9,214,657	12,385,900
131106	Төсвийн урамшуулал		-
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	1,124,720,739.40	1,371,514,230
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	550,806,639.40	738,117,830
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	442,857,400	537,124,200
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	131,056,700	96,272,200
1330	**Төсвийн захирагчдаас**	4,074,500	16,230,363.22
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	4,074,500	16,230,363.22
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)**	**2,377,379,625.40**	**2,897,283,662.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**2,377,379,625.40**	**2,897,283,662.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**1,738,200,486**	**1,929,105,441.62**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	1,243,546,700	1,449,974,658.70
210101	Үндсэн цалин	847,956,309	992,570,783.28
210102	Нэмэгдэл	234,774,573	345,073,910.89
210104	Урамшуулал	60,795,818	73,737,596.33
210105	Гэрээт ажлын хөлс	100,020,000	38,592,368.20
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	158,777,600	183,449,747.46
210201	Тэтгэврийн даатгал	107,968,800	125,023,583.80
210202	Тэтгэмжийн даатгал	12,702,100	14,649,907.52
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	10,161,700	11,725,761.78
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,540,500	2,896,189.06
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	25,404,500	29,154,305.30
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	97,240,100	94,222,694.46
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,630,096	15,068,198.46
210302	Түлш, халаалт	81,740,004	77,334,496
210303	Цэвэр, бохир ус	1,870,000	1,820,000
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	33,077,115	39,744,705
210401	Бичиг хэрэг	4,409,300	4,409,300
210402	Тээвэр, шатахуун	21,515,015	22,865,305
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,762,100	4,690,400
210404	Ном, хэвлэл	525,100	514,100
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	227,800	227,800

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,637,800	7,037,800
2105	**Нормативт зардал**	105,159,800	60,988,200
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	366,600	6,056,600
210502	Хоол, хүнс	102,308,400	51,954,800
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,484,800	2,976,800
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	8,367,400	12,004,000
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	300,000	286,000
210604	Урсгал засвар	8,067,400	11,718,000
2107	**Томилолт, зочны зардал**	10,847,200	2,566,600
210702	Дотоод албан томилолт	10,847,200	2,566,600
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	39,367,000	27,877,876
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	37,981,000	25,881,876
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	696,000	1,069,000
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	275,000	275,000
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	30,000	30,000
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	247,000	475,000
210807	Газрын төлбөр	138,000	147,000
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	41,817,571	58,276,960
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	36,387,871	50,904,600
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	5,429,700	7,372,360
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**639,179,139.40**	**968,178,220.38**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	48,024,400	25,980,500
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	24,627,000	13,556,900
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	22,622,400	11,965,700
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	775,000	457,900
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	566,359,739.40	758,493,593.22
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	550,806,639.40	738,117,830
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	15,553,100	12,315,363.22
213404	Хөрөнгийн	-	8,060,400
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	24,795,000	183,704,127.16
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,395,000	78,380,251.16
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	21,400,000	105,323,876
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)**	**451,541,448.47**	**117,739,474.06**
5	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)**	**201,353,260**	**272,378,403**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**201,353,260**	**272,378,403**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	201,353,260.00	272,378,403.00
221001	Их засвар	9,000,000	147,805,436
222001	Тоног төхөөрөмж	74,611,550	63,943,734
223001	Бусад хөрөнгө	28,608,280	25,228,352
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	89,133,430	35,400,881
6	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)**	**(201,353,260)**	**(272,378,403)**

23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	30,000,000	10,000,000
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	30,000,000	10,000,000
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(30,000,000)	(10,000,000)
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	220,188,188.47	(164,638,928.94)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	58,519,703.16	278,707,891.63
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	278,707,891.63	114,068,962.69

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	**2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	3,305,184,735.8	2,013,152,772.13	373,005,922.58	5,691,343,430.51
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			4,579,388.74	4,579,388.74
C03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	3,305,184,735.8	2,013,152,772.13	377,585,311.32	5,695,922,819.25
C07	Тайлант үеийн үр дүн			151,921,639.50	151,921,639.50
C08	**2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	3,305,184,735.8	2,013,152,772.13	529,506,950.82	5,847,844,458.75
D01	**2020 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл**	3,305,184,735.8	2,013,152,772.13	529,506,950.82	5,847,844,458.75
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт		(4,901,025.30)	(13,244,908.40)	(18,145,933.70)
D03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	3,305,184,735.8	2,008,251,746.83	516,262,042.42	5,829,698,525.05
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	-	(735,706.81)		(735,706.81)
D08	Тайлант үеийн үр дүн			53,456,935.35	53,456,935.35
D09	**2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	3,305,184,735.8	2,007,516,040.02	569,718,977.77	5,882,419,753.59

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(төгрөгөөр)

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Өмнөх оны		Тайлант он	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,950,078,400	1,917,739,930	2,306,263,400	2,124,762,407.65
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,790,393,700	1,775,520,100	2,015,806,900	1,926,984,885.65
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,742,369,300	1,727,495,700	1,980,354,300	1,901,004,385.65
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,258,420,300	1,243,546,700	1,477,439,500	1,447,098,234.71

210101	Үндсэн цалин	853,497,100	847,956,309	1,007,132,000	991,714,383.28
210102	Нэмэгдэл	241,365,800	234,774,573	354,249,800	345,073,910.90
210104	Урамшуулал	63,537,400	60,795,818	116,057,700	110,309,940.53
210105	Гэрээт ажлын хөлс	100,020,000	100,020,000	-	-
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	158,777,600	158,777,600	199,454,400	184,260,546.46
210201	Тэтгэврийн даатгал	107,968,800	107,968,800	140,356,700	125,580,682.80
210202	Тэтгэмжийн даатгал	12,702,100	12,702,100	14,774,600	14,713,307.52
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	10,161,700	10,161,700	11,819,500	11,725,373.87
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,540,500	2,540,500	2,954,800	2,959,976.97
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	25,404,500	25,404,500	29,548,800	29,281,205.30
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	97,240,100	97,240,100	96,939,300	94,222,694.48
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,950,100	13,630,096	15,257,000	15,068,198.48
210302	Түлш, халаалт	81,420,000	81,740,004	79,812,300	77,334,496
210303	Цэвэр, бохир ус	1,870,000	1,870,000	1,870,000	1,820,000
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	31,816,500	31,816,500	38,507,900	38,434,650
210401	Бичиг хэрэг	4,409,300	4,409,300	4,409,300	4,409,300
210402	Тээвэр, шатахуун	20,254,400	20,254,400	22,463,500	22,455,250
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,762,100	4,762,100	4,744,400	4,690,400
210404	Ном, хэвлэл	525,100	525,100	525,100	514,100
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	227,800	227,800	227,800	227,800
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,637,800	1,637,800	6,137,800	6,137,800
2105	**Нормативт зардал**	105,159,800	105,159,800	86,447,200	60,988,200
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	366,600	366,600	6,056,600	6,056,600
210502	Хоол, хүнс	102,308,400	102,308,400	77,345,800	51,954,800
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,484,800	2,484,800	3,044,800	2,976,800
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	5,367,400	5,367,400	3,389,300	3,022,900
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	300,000	300,000	300,000	286,000
210604	Урсгал засвар	5,067,400	5,067,400	3,089,300	2,736,900
2107	**Томилолт, зочны зардал**	10,847,200	10,847,200	3,474,900	2,446,600
210702	Дотоод албан томилолт	10,847,200	10,847,200	3,474,900	2,446,600
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	39,367,000	39,367,000	26,831,500	23,230,400
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	37,981,000	37,981,000	24,835,500	21,234,400
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	696,000	696,000	1,069,000	1,069,000
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	275,000	275,000	275,000	275,000
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	30,000	30,000	30,000	30,000
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	247,000	247,000	475,000	475,000
210807	Газрын төлбөр	138,000	138,000	147,000	147,000

2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	35,373,400	35,373,400	47,870,300	47,300,160
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	29,943,700	29,943,700	39,982,800	39,927,800
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	5,429,700	5,429,700	7,887,500	7,372,360
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	48,024,400	48,024,400	35,452,600	25,980,500
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	48,024,400	48,024,400	35,452,600	25,980,500
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	24,627,000	24,627,000	22,981,900	13,556,900
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	22,622,400	22,622,400	11,695,700	11,695,700
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	775,000	775,000	775,000	
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**129,684,700**	**112,219,830**	244,279,200	187,777,522
221001	Их засвар	15,000,000	9,000,000	124,512,200	98,605,436
222001	Тоног төхөөрөмж	80,882,500	74,611,550	80,500,000	63,943,734
223001	Бусад хөрөнгө	33,802,200	28,608,280	39,267,000	25,228,352
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	30,000,000	30,000,000	46,177,300	10,000,000
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	30,000,000	30,000,000	46,177,300	10,000,000
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,950,078,400	1,909,403,301	2,306,263,400	2,172,332,296.65
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,222,681,100	1,207,807,500	1,415,410,800	1,334,835,682.84
1320	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	694,292,300	681,863,339	677,303,300	670,363,902.81
132001	Орон нутгийн төсвөөс	563,235,600	550,806,639	581,031,100	574,091,702.81
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	131,056,700	131,056,700	96,272,200	96,272,200
1E+05	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	33,105,000	19,732,462	213,549,300	167,132,711
1E+06	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	32,605,000	18,984,962	2,900,000	1,592,500
1E+06	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	500,000	747,500	40,205,000	8,239,581
1E+06	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих			170,444,300	157,300,630
4	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**		21,480,353	-	13,143,724
5	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл**		13,143,724	-	60,713,613
61	**БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО**	5	5	5	5
610001	Төсвийн байгууллага	5	5	5	5
62	**АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО**	133	132	134	134
620001	Удирдах ажилтан	12	12	12	12
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	65	65	64	64
620003	Үйлчлэх ажилтан	32	31	34	34
620004	Гэрээт ажилтан	24	24	24	24
63	**СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДУНДЖААР)**	690	690	1,208	1,208
630	**ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД**	590	590	1,208	1,208
630001	Төрийн өмчит ЕБС	590	590	1,208	1,208

631	**СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГА**	100	100	-	-
631001	Төрийн өмчит СӨБ байгууллага	100	100	-	-
65	**ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ**	**133**	**132**	**133**	**133**
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	8	10	9	9
650004	СӨБ болон бага, дунд боловсролын албан хаагч (ТҮБД)	54	54	51	51
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	4	5	5	5
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	39	34	44	44
650010	Гэрээт ажилтан	20	20	16	16
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	8	9	8	8

4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан (төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
I	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**103,233,216**	**121,218,213**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**17,768,686**	**28,101,056**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**17,768,686**	**28,101,056**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	-	2,020,024
210105	Гэрээт ажлын хөлс		2,020,024
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	-	45,601
210201	Тэтгэврийн даатгал		45,601
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	1,260,615	-
210302	Түлш, халаалт	1,260,615	
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**3,000,000**	**1,310,055**
210402	Тээвэр, шатахуун		410,055
210404	Ном, хэвлэл	3,000,000	
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс		900,000
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	3,000,000	8,981,100
210604	Урсгал засвар	3,000,000	8,981,100
2107	**Томилолт, зочны зардал**		120,000
210702	Дотоод албан томилолт		120,000
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	-	4,647,476
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		4,647,476
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**10,508,071**	**10,976,800**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,508,071	10,976,800
2133	**Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**3,395,000**	**8,516,276**
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,395,000	8,516,276
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**82,069,530**	**84,600,881**
221001	Их засвар	82,069,530	49,200,000
225001	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал		35,400,881
II	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**103,233,216**	**121,218,213**

1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	103,233,216	103,233,216
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		49,200,000
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	8,504,000	4,383,832
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	85,514,559	55,248,481
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		12,385,900
131106	Төсвийн урамшуулал	9,214,657	

3. АУДИТЫН ТАЙЛАН

3.1. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-т заасны дагуу Мөст сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, засаг дарга С.Баасандорж танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил зэрэг аудитын үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн сумын төсөвт байгууллагуудын түлээ нүүрсний худалдан авалт зарцуулалтад тавих дотоод хяналт, ОНХС-ийн хөрөнгийн төлөвлөлт, зарцуулалт, бараа материалд орлогод авах зэрэг зөвлөмжүүдийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2021 оны 03 дугаар сарын 18-наас 2021 оны 03 дугаар сарын 25-ны хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2021 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдөр эцэслэн баталгаажуулж, төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Д.Нарантуул гүйцэтгэв.

Мөст сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төрийн аудитын газарт 2021 оны 03 дугаар сарын 18-ны өдрийн 1/22 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Мөст сумын засаг дарга нь Монгол улсын Үндсэн хууль болон УИХ, Засгийн газраас гарч буй хууль тогтоомжид нийцүүлэн төрийн үйлчилгээг ард иргэдэд хуулийн дагуу түргэн шуурхай, чанартай ил тод нээлттэйгээр хүргэх, тэгш хүргэж ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулан, хувь хүмүүс өрх гэрүүдэд өөрийгөө тэтгэн хөгжүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх, тэдний бие бялдар, сэтгэл зүйн сайн сайхан байдлыг хамгаалах гэсэн эрхэм зорилгын дор үйл ажиллагааны чиглэл зорилтоо тодорхойлон ажиллажээ.

Дээрх эрхэм зорилгынхоо хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлэхээр тодорхойлсон байна. Үүнд:

- Аймгийн засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хүрээнд сумынхаа эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг эрчимжүүлж, байгаль орчин, бизнест ээлтэй ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлэх
- Төрийн үйлчилгээг чанарын шинэ шатанд гаргаж, ард иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, аж амьдралыг дээшлүүлэх олон талт үйл ажиллагаа явуулах

3.3 НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН ҮНДСЭН БОДЛОГО, ДОТООД ХЯНАЛТ

Зэрэг сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Ховд аймгийн Засаг даргын дэргэдэх санхүү, дотоод аудитын албанаас 2020 онд Мөст сумын ТТЗ-ын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийгдээгүй байна.

Мөст сумын ТТЗ-ын үндсэн үйл ажиллагаа, санхүүгийн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд Дунд гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

3.4 **Материаллаг байдал**

Аудитыг төлөвлөх үе шатны материаллаг байдлын түвшнийг Б201, аудитыг гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлын түвшнийг В401 маягтаар тус тус баримтжуулан баталгаажуулав.

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт орлогыг сонгож, эрсдэлийн түшинг “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Энэ нь материаллаг байдлыг үнэ цэнэ талаас нь авч үзэхийн тулд санхүүгийн тайлангийн хамгийн чухал хэсгүүд болох нийт орлогыг /өөрийн орлого, төсвийн санхүүжилт, татвар болон татварын бус орлого / сонгон авч үзлээ.

Төлөвлөлтийн үе шатанд 2019 оны жилийн эцсийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангаас тооцсон бол гүйцэтгэлийн үе шатанд 2020 оны жилийн эцсийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн нийт орлого 2418264.0 мянган төгрөгөөр 1 хувиар тооцож 24182.6 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцсон болно.

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 278708.0 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 114068.9 төгрөг болж, 164639.1 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл *(/мянган төгрөг/)*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дунд эзлэх хувь
ОНХС	6,966.4	56,816.7	49,850.3	8.2
СХС	6,177.4	3,896.9	(2,280.5)	(36.9)
Төрийн сан	265,564.2	53,355.3	(212,208.9)	20.1
Дүн	**278,708.0**	**114,068.9**	**(164,639.1)**	**40.9**

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл *(/мянган төгрөг/)*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дунд эзлэх хувь
Шим Ус ОНӨААТҮГ	18.5	2989.3	2970.6	161.5
Тээлийн Илч ОНӨААТҮГ	836.9	4043.6	3206.9	83.1
ОНХС	54465.6	9926.8	-44538.8	-182.2
СХС	2336.7	12436.5	10099.8	188.0
Төрийн сан	153693.7	36904.5	-116789.2	240.0
Дүн	**211351.4**	**66300.7**	**-145050.7**	**0.98**

Эх сурвалж: Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 53355.3 мянган төгрөг төрийн сангийн урсгал санхүүжилтийн харилцах дансанд байршиж байна.

3.5.2 Авлага

Авлага хөрөнгийн дансны эхний үлдэгдэл 237280.9 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 230430.5 мянган төгрөг болж, 6850.4 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №3 . Авлагын үлдэгдэл */мянган төгрөг/*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	3,014.1	348.3	(2,665.8)
Байгууллагаас авах авлага	6,120.0	1,413.5	(4,706.5)
Хувь хүмүүсээс авах авлага		471.0	471.0
Зээлийн хүүгийн авлага	228,146.8	219,381.4	(8,765.4)
Татвар, НДШ /ОНӨААТҮГ/		300.0	300.0
Татаас санхүүжилтийн авлага		8,516.3	8,516.3
Дүн	237,280.9	230,430.5	(6,850.4)

Эх сурвалж: Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын үлдэгдэлд олон жилийн насжилттай 219381.4 мянган төгрөгийн дараах авлага байна.

Нийт авлагын дийлэнхийг сум хөгжүүлэх сангийн зээл, зээлийн хүүгийн авлага эзэлж байгаа бөгөөд оны эхэнд 228146.8 мянган төгрөгийн зээлийн авлагын үлдэгдэлтэй байсан ба тайлант онд 10000.0 мянган төгрөгийн зээл олгож, 7719.5 мянган төгрөгийн зээл, зээлийн хүү эргэн төлөгдөж, өмнөх онд зээлийн хүү, алданги 18765.4 мянган төгрөгөөр илүү бүртгэсэнтэй холбоотой залруулга хийгдэж, оны эцэст 219381.4 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарсан байна.

Сум хөгжүүлэх сангаас 2018-2019 онуудад олгосон 14 зээлдэгчийн 39400.0 мянган төгрөгийн зээлийн авлага нь хэвийн төлөгдөж, 2011-2017 онуудад олгосон 60 зээлдэгчтэй холбогдох 171500.0 мянган төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн авлага байгаа нь сангийн эргэцийг удаашруулж, хөрөнгийн үр өгөөжийг бууруулж байна. Тухайн хугацаа хэтэрсэн 36 зээлдэгчтэй холбогдох авлагыг 2020 оны 9 дүгээр сарын 17-ны өдөр шүүх, хяналтын байгууллагад шилжүүлж ажилласан байна.

Хүснэгт №4 . Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл */мянган төгрөг/*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Урьдчилж гарсан зардал	184,509.5	220,704.5	36,195.0
Цалингийн урьдчилгаа	4,299.0		(4,299.0)
Дүн	188,808.5	220,704.5	

Эх сурвалж: Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Урьдчилгаа данс өмнөх оноос 36195.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн нь тайланд оны эцэст сангийн хөрөнгөөр хийх ажлуудыг шууд гэрээ байгуулснаас нэмэгдсэн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2020 онд хийгдсэн 6 ажилд 16695.0 мянган төгрөгийн урьдчилгаа олгож хүлээн аваагүй санхүүгийн тайланд авлагаар тусгаагүй,*

3.5.3 Бараа материал

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 80766.5 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 132004.5 мянган төгрөг болж, 51238.0 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 5. Бараа материалын үлдэгдэл */мянган төгрөг/*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Тусгай зориулалтын материал		55.0	55.0
Эм боох материал		2,178.9	2,178.9
Бичиг хэргийн материал	793.6	1,277.2	483.6
Аж ахуйн материал	5,661.6	8,617.8	2,956.2
Сэлбэг хэрэгсэл	1,432.0	185.5	(1,246.5)
Түлш, шатах тослох материал	17,629.1	22,094.3	4,465.2
Барилгын засварын материал	1,700.2	800.3	(899.9)
Хүнсний материал	7,029.0	10,880.3	3,851.3
Бусад хангамжийн материал	40,824.0	79,818.2	38,994.2
Мал амьтад	5,697.0	6,097.0	400.0
Дүн	80,766.5	132,004.5	51,238.0

Эх сурвалж: Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын дансны үлдэгдэл Хүүхдийн цэцэрлэгийн 488262 мянган төгрөг, ЗДТГазар 1645.2 мянган төгрөгөөр тус тус буурч , ерөнхий боловсролын сургуулийн бараа материал 49150.8, Соёлын төв 5891.4 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд түлээ, нүүрс болон хүнсний материал нөөцөлсөнтэй холбоотой байна

Аудитын илрүүлэлт:

- *Сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр тайланд онд 600 ширхэг пресс өвс бэлтгэсэн сумын ЗДТГ-ын эд хариуцагчид хүлээлгэн өгсөн санхүүгийн тайланд тусгаагүй орхигдуулсан,*
- *Сумын хэмжээний төсөвт байгууллагуудын түлээ нүүрс, хүнсний бараа материалд худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулаагүй, зарцуулалтад тавих дотоод хяналт хэрэгжилт хангалтгүй,*
- *Сургууль, Цэцэрлэгийн хүүхдийн хоолыг норм нормативын дагуу зарцуулаагүй, хүнсний бүтээгдэхүүний шинжилгээний бичиггүй, хүнс нийлүүлэх гэрээ байхгүй, мах, сүү нь гарал үүслийн бичиггүй,*

Дээрх алдаа зөрчлийг төсвийн шууд захирагч нарын тайланд тусган шийдвэрлэснийг Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч дотоод хяналт хэрэгжүүлэн ажиллах шаардлагатай байна.

3.5.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 6762452.3 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 6941856.2 мянган төгрөг болж, 179403.9 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 6. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл */мянган төгрөг/*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Барилга байгууламж, орон сууц	5,472,381.9	5,588,407.3	116,025.4
Тээврийн хэрэгсэл	127,520.9	122,130.9	(5,390.0)
Машин тоног төхөөрөмж	642,168.5	622,805.8	(19,362.7)
Тавилга эд хогшил	274,367.5	310,391.7	36,024.2
Түүх соёлын дурсгалт зүйл	12,118.9	12,118.9	-
Дуусаагүй барилга байгууламж		49,200.0	49,200.0
Номын фонд	40,927.0	43,834.0	2,907.0
Бусад үндсэн хөрөнгө	2,559.5	2,559.5	-
Программ хангамж	34,634.1	34,634.1	-
Бусад биет бус хөрөнгө	155,774.0	155,774.0	-
Дүн	6,762,452.3	6,941,856.2	179,403.9

Эх сурвалж: Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр 35400.9 мянган төгрөгийн бэлтгэсэн, үнэ төлбөргүй хандиваар аймгийн хөрөнгө оруулалтаар 49200.0, сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 128393.1 мянган төгрөгийн ажил хийгдсэнтэй холбоотой нэмэгдсэн, акталсан 205517.4 мянган төгрөгөөр хасагдсан байна.

Аймгийн хөрөнгө оруулалтаар тайлант онд Ерөнхий боловсролын сургуульд 49200.0 мянган төгрөгөөр гал тогооны засварын ажил онд дамжуулан хийгдсэнтэй холбоотой дуусаагүй барилга дансанд бүртгэлтэй байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *ОНХС-ийн хөрөнгөөр худалдан авсан 16695.0 мянган төгрөгийн* тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшлыг санхүүгийн тайланд тусгаагүй,

3.5.5 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 20630.2 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 14527.9 мянган төгрөг болж, 6102.3 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №.7 . Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өссөн+ Буурсан -	Дунд эзлэх хувь
Богино хугацаат өр төлбөр дүн				
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	9007.4	139.7	-8867.7	1.6
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	2832	132	-2700.0	4.7
Байгууллагад төлөх өглөг	5963.9	12560.2	6596.3	210.6
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	2826.9	1696	-1130.9	60.0
Нийт дүн	20630.2	14527.9	-6102.3	70.4

Эх сурвалж: Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд бусад бага дүнтэй өглөгүүд дараа тайлангийн хугацаанд бүрэн барагдах боломжтой өглөгүүд байна.

3.5.6 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 5847844.4 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 5882419.7 мянган төгрөг болж, 34575.3 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 8. Засгийн газрын хувь оролцоо /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт/+/, бууралт /-/
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,305,184.7	3,305,184.7	-
Хуримтлагдсан үр дүн	529,506.9	569,719.0	40,212.1
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,013,152.8	2,007,516.0	(5,636.8)
Дүн	5,847,844.4	5,882,419.7	34,575.3

Эх сурвалж: Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл дансны үлдэгдэл 2007516.0 мянган төгрөг болж 5636.8 мянган төгрөгөөр өссөн нь ЗДТГазар, Сургууль тайланд хөрөнгө акталснаас шалтгаалжээ.

Эздийн өмчийн бусад хэсэг данс 3305184.7 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна. шалтгаалжээ.

Хуримтлагдсан үр дүн 569719.0 мянган төгрөг болж 40212.1 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд 53456.9 мянган төгрөгийн ашигтай байна.

Бодлогын өөрчлөлт алдааны залруулга дансанд акталсан хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл данс, СХС-ийн алданги, хүүг өмнөх онд зөрүүтэй тооцсоноос шалтгаалан бүртгэгдсэн 13244.8 мянган төгрөгийн алдааны залруулга байна.

3.5.10 Орлогын данс

Санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар татварын орлого 273631.3, татварын бус орлого 221.6, орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих орлого 34784.5 мянган төгрөгөөр тус тус буурсан, үнэ төлбөргүй орлого 179875.7, тусгай шилжүүлгийн санхүүжилт 179875.7, орон нутгаас олгох санхүүжилт 202950.4, нэмэлт санхүүжилтийн орлого 17985.0, аймгаас олгох санхүүгийн дэмжлэг 78627.6, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлого 8240.9 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 9 . нийт орлогын гүйцэтгэл */мянган төгрөг/*

Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл	Өөрчлөлт
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	2,972,750.0	3,344,521.9	371,771.9
Татварын орлого	353,533.9	79,902.6	(273,631.3)
Татварын бус орлого	5,642.3	5,420.7	(221.6)
Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	162,259.3	342,135.0	179,875.7
Тусламжийн орлого			-
Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,222,681.1	1,415,410.8	192,729.7
Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	535,167.4	738,117.8	202,950.4
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	103,233.2	121,218.2	17,985.0
Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	131,056.7	96,272.2	(34,784.5)
Орон нутгийн төсөвт байгууллага төвлөрүүлэх шилжүүлэг	679.5	8,920.4	8,240.9
Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт/аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	458,496.6	537,124.2	78,627.6

3.5.11 Зардлын данс

Нийт зардал өмнөх оноос 490570.3 мянган төгрөгөөр буюу 17.6 хувиар өссөн нь өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан цалин, шимтгэлийн зардал, хангамж, бараа материалын зардал, урсгал шилжүүлэг, хөрөнгийн зардлууд тус тус өссөн, байр ашиглалттай холбоотой урсгал шилжүүлэг, нормативт зардал, томилолт, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж, бараа үйлчилгээний бусад зардлууд буурсан байна.

Хүснэгт № 10 . Зарлагын гүйцэтгэл */мянган төгрөг/*

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл	Өөрчлөлт
	2 ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2,787,093.6	3,277,663.9	490,570.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,241,328.9	1,443,665.0	202,336.1
2102	Ажил олгогчоос даатгалд төлөх	161,297.6	181,512.8	20,215.2
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	90,657.3	84,213.8	(6,443.5)
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	45,838.7	55,458.2	9,619.5
2105	Нормативт зардал	101,640.2	44,649.4	(56,990.8)
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	7,568.2	7,712.8	144.6
2107	Томилолт, зочны зардал	10,847.2	2,686.6	(8,160.6)

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж	38,482.4	26,502.3	(11,980.1)
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	356,463.7	323,571.5	(32,892.2)
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	635,749.6	956,109.0	320,359.4
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	97,219.8	151,582.5	54,362.7

Зардлын данстай холбоотой 56323.1 мянган төгрөгийн түлээ, нүүрсний зарцуулалтад тавих дотоод хяналт хэрэгжүүлээгүй зөрчил илэрлээ.

Аудитын илрүүлэлт:

- *Ерөнхий боловсролын сургуульд 33744.7 мянган төгрөгийн түлээ, нүүрс, ,*
- *Хүүхдийн цэцэрлэг 6545.6 мянган төгрөгийн түлээ, нүүрс,*
- *Соёлын төв 2575.0 мянган төгрөгийн түлээ нүүрсний зарцуулалтыг халаалтын улирлад 1 өдөрт хэчнээн хэмжээний нүүрс, түлээ зарцуулах норм нормтавт тогтоогүйгээс зарцуулалтад тавих хяналт сул байна.*
- *Сумын хэмжээний төсөвт байгууллагууд түлээ нүүрсийг худалдан авах талаар тендер зохион байгуулаагүй, худалдан авах гэрээгүй зөрчил илэрлээ.*

3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт

Мөст сумын ИТХ-ын 2020 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай 21 дугаар тогтоолд Мөст сумын Төвлөрүүлэн захирагчийн тайлант онд 43906.8 мянган төгрөгийн орлого орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 80817.4 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 184 хувиар биелүүлсэн байна.

Хүснэгт 11 . Сумын орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл */мянган төгрөг/*

Орлогын ангилал	2020 оны		Зөрүү
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	
	43,906.8	80,817.4	36,910.6
Нийт орлого ба тусламжийн дүн	43,906.8	80,817.4	36,910.6
Татварын орлого	42,906.8	79,902.6	36,995.8
Орлогын албан татвар	9,925.0	34,084.6	24,159.6
Хувь хүний орлогын албан татвар	9,925.0	34,084.6	24,159.6
Үйл ажиллагааны орлого	1,000.0	6,659.4	5,659.4
Шууд бус орлого	8,925.0	27,425.1	18,500.1
Хөрөнгийн албан татвар	28,824.8	32,447.1	3,622.3
Бууны албан татвар	2,824.8	2,987.5	162.7
Иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн орлого	26,000.0	29,459.6	3,459.6
Бусад татвар, төлбөр, хураамж	4,157.0	13,371.0	9,214.0
Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	3,129.0	8,944.8	5,815.8
Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,764.0	2,783.9	1,019.9
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны	300.0	4,810.0	4,510.0
Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1,065.0	1,350.9	285.9

Газрын төлбөр		273.2	273.2
Газрын төлбөр	0.00	273.2	273.2
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1,028.0	4,153.0	3,125.0
Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	428.0	1,800.0	1,372.0
Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	600.0	2,353.0	1,753.0
Татварын бус орлого	1,000.0	914.8	(85.2)
Торгуулийн орлого	1,000.0	914.8	(85.2)

Эх сурвалж: Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Төсвийн төлөвлөлт

Тус төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 2376398.7 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 2376398.7 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 70135.3 мянган төгрөгөөр бууруулж 2306263.4 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 9 хөтөлбөрт зориулан 2306263.4 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 2061984.2 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, 244279.2 мянган төгрөгийг хөрөнгийн зардалд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 1415410.8 мянган төгрөгийг тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих, 677303.3 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 43105.0 төгрөгийг үндсэн болох туслах үйл ажиллагааны орлого, 170444.3 мянган төгрөгийг урьд оны үлдэгдлээс санхүүжүүлэхээр төлөвлөж, гүйцэтгэлээр тусгай шилжүүлгээс 1334835.7, орон нутгаас 670363.9, төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны орлогоос 9832.1, урьд оны үлдэгдлээс 157300.6 мянган төгрөг нийт 2172332.3 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, орон нутгийн төсөвт 8920.4, аймгийн төсөвт 183248.2 бүгд 192168.6 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Хүснэгт №.12. Санхүүжилтийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл *[/мянган төгрөг/]*

Д/д	Байгууллагын нэр	Нийт төлөвлөгөө			Гүйцэтгэл			Зөрүү	Тайлбар
		Санхүүжилт	Өөрийн орлого	нийт	Санхүүжилт	өөрийн орлого	Нийт		
1	ЗДТГ	396,969.7	605.0	397,574.7	394,971.8	649.5	395,621.3	(1,953.4)	татан төвлөрүүлсэн
2	ИТХ	51,484.4	-	51,484.4	50,122.9	-	50,122.9	(1,361.5)	татан төвлөрүүлсэн
3	Сум хөгжүүлэх сан		46,177.3	46,177.3		7,719.6	7,719.6	(38,457.7)	СХС зээлийн эргэн төлөлт төлөвлөгдсөн хэмжээнд бүрдээгүй
4	ОНХС	244,279.2	-	244,279.2	237,312.8	315.0	237,627.8	(6,651.4)	Төлөвлөгдсөн төсөл хөтөлбөрийн зардал санхүүжүүлээгүйтэй холбоотой мөнгө үлдсэн
	ОНБ-дын дүн	692,733.3	46,782.3	739,515.6	682,407.5	8,684.1	691,091.6	(48,424.0)	
5	ЕБСургууль	1,182,793.6	500.0	1,183,293.6	1,134,062.1	500.0	1,134,562.1	(48,731.5)	татан төвлөрүүлсэн
6	Хүүхдийн цэцэрлэг	298,129.8	-	298,129.8	266,286.1	-	266,286.1	(31,843.7)	татан төвлөрүүлсэн
7	Соёлын төв	83,324.4	2,000.0	85,324.4	79,744.4	648.0	80,392.4	(4,932.0)	Ковид-19 цар тахалтай холбоотой өөрийн орлого бүрэн бүрдээгүй
	ТЗШ дүн	1,564,247.8	2,500.0	1,566,747.8	1,480,092.6	1,148.0	1,481,240.6	(85,507.2)	
	Нийт дүн	2,256,981.1	49,282.3	2,306,263.4	2,162,500.1	9,832.1	2,172,332.2	(133,931.2)	

Үндсэн үйл ажиллагааны орлого 9832.1 мянган төгрөгөөр бүрдүүлж, батлагдсан төсвөөс 39450.2 мянган төгрөгөөр тасарсан нь СХС-гийн зээлийн эргэн төлөлтөөс бүрдүүлэх орлогыг бүрэн төвлөрүүлээгүйтэй холбоотой байна.

Хөрөнгө оруулалтын 25 төсөл, арга хэмжээнд 260539.2 сая төгрөгийн санхүүжилт батлагдсанаас 237627.8 сая төгрөгийн санхүүжилт олгож, орон нутгийн хөгжлийн сангийн дансанд 56816.7 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 2124762.4 мянган төгрөг нь 92.1 хувьтай байгаа нь сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлтийн төлөвлөгөө тасарсантай холбоотой байна.

Хөрөнгө оруулалтын 25 төсөл, арга хэмжээнд 244279.2 төгрөгийн санхүүжилт батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 237312.8 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгож, барьцаа, захиалагчийн хяналтын зардалд 4500.0 мянган төгрөгийг сумын ЗДТГ-ын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Аймгийн Онцгой байдлаас Ковид-19 цар тахлын зардал, , урсгал зардал, статистикийн судалгааны зардал, БОНС-ийн барьцаа, аймгийн хөрөнгө оруулалтаас, Онцгой байдлаас томилолтын зардал, сурах бичгийн түрээсийн орлого, Дэлхийн байгаль хамгаалах сан, туслах үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 121218.2 сая, төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, орон нутгийн төсөвт 8516.3 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Хүснэгт №.13 *Нэмэлт данс* /мянган.төгрөг/

		Бусад орлого	Нийт	
1	ЗДТГ	64,032.3	64,032.3	Аймгийн Онцгой байдлаас Ковид-19 цар тахлын зардал, , урсгал зардал, статистикийн судалгааны зардал, БОНС-ийн барьцаа, аймгийн хөрөнгө оруулалтаас, Онцгой байдлаас томилолт,

3	ЕБСургууль	56,435.5	56,435.5	Аймгийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтээр гал тогооны засвар, Дэлхийн байгаль хамгаалах сангаас , туслах үйл ажиллагааны орлого, ном,сурах бичгийн түрээсийн орлого
4	Цэцэрлэг	750.4	750.4	Татаас санхүүжилт
Нийт дүн		121,218.2	121,218.2	

Үнээс үндсэн цалин, шимтгэлд, хангамж бараа материалын зардал, эд хогшил, урсгал засварын зардал, томилолт, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардал, бусад бараа үйлчилгээний зардалд зарцуулсан байна.

3.7 **Шилэн дансны мэдээлэл**

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим хуудсанд тайлант хугацаанд мэдээлбэл зохих 145 мэдээллээс 144 мэдээллийг хугацаанд нь, 1 мэдээллийг хугацаа хоцроож, дараа жилийн төсвийн төслийн мэдээллийг байршуулаагүй байна.

3.8. **ӨМНӨХ ЗӨВЛӨМЖИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААРХ ТАЙЛБАР, ТОДРУУЛГА**

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид акт, албан шаардлага өгөгдөөгүй, 24799.7 мянган төгрөгийн 4 алдаа зөрчилд зөвлөмж хүргүүлсэн ба хэрэгжилт 60 хувьтай хэрэгжсэн байна.

Хүснэгт 14 Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлагын хэрэгжилт

Үзүүлэлт	**Өмнөх оны илрүүлэлт**		**Биелэлт**		**Биелэгдээгүй**		**Хэрэгжилтийн хувь**
	Тоо	**Дүн**	**Тоо**	**Дүн**	**Тоо**	**Дүн**	**Хувь**
Зөвлөмж	4	24,799.7	3	9,799.7	1	15,000	60%
Нийт	4	24,799.7	3	9,799.7	1	15,000	60%

3.9 **Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн**

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 4 төсвийн байгууллага, 2 тусгай сан, нийт 7 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 4 байгууллагыг аудитад хамруулан дүгнэлт гаргаж, 3 тайланг түүвэрт хамруулсан байна.

Хүснэгт №15. Аудитад хамрагдсан хэлбэр, аудитын дүгнэлт

№	**Байгууллагын ангилал, нэр**		**Санхүүгийн тайлангийн аудит хийсэн хэлбэр**			**Аудитын дүгнэлт**	
			Санал дүгнэлт гаргасан	**Түүвэрт**	**Гэрээгээр хийлгэсэн**	**Зөрчилгүй**	**хязгаарлалттай**
1	Төсвийн шууд захирагч	ЗДТГ	1			1	
2		ИТХ		1			
3		Сургууль	1				1
4		Цэцэрлэг	1				1
5		Соёлын төв	1		1	1	
6	ОНТС	СХС		1			
7		ОНХС		1			
Дүн			4	3	1	2	2

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”-2, “Хязгаарлалттай” 2, нийт 4 дүгнэлт гаргасан байна.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар илэрсэн алдаа, зөрчил:

Аудитаар нийт 360686.3 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 33390.0 мянган төгрөгийн алдааг залруулж, 114267.0 мянган төгрөгийн алдааг арилгах 1 албан шаардлага, 213029.3 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 4 зөвлөмж өглөө.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн залруулга

Төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг нэгтгэхдээ харьяа байгууллагуудын аудит хийсэн санхүүгийн тайлангаас зөрүүтэй нэгтгэсэн байна. Үүнд:

- ОНХС-ийн хөрөнгөөр ЗДТГазар болон ИТХ, халуун ус, Цэцэг гол багийн худгийн мотор, цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тоглоом 9000.0, байгаль хамгаалагчид авсан мотоцикл 2000.0 бүгд 16695.0 мянган төгрөгийг хөрөнгө бэлтгэхээр урьдчилан олгосон авлагаар бүртгээгүй,
- ОНХС-ийн 2020 оны санхүүгийн тайлангийн тайлант үеийн үр дүнг 16695.0 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй дутуу тайлагнажээ.

Төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлсэн акт, албан шаардлага

Тайлант онд ОНХС-аар хийгдэх 25 төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлэхдээ сумын иргэдээс санал авч эрэмбэлэгдээгүй 10 ажил, хөтөлбөр арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн, өмнөх оны санхүүгийн тайланд авлагаар тусгагдсан УТХО-оор хийгдсэн замын зураг төсвийн үнэ, айл өрхүүдээс авах банзны үнэтэй олгосон авлагыг барагдуулаагүй нь Төсвийн тухай хуулийн 14-р зүйлийн 14.2.3-д "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах", 60 дугаар зүйлийн 60.3.6-д “орон нутгийн иргэдийн саналыг аваагүй, орон нутгийн төсвийн төлөвлөгөөнд тусгаж батлаагүй зардал, арга хэмжээг санхүүжүүлэхгүй байх”, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны 228 дугаар журмын 3.1.2-д "ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ нь тухайн орон нутгийн иргэдийн саналаар дэмжигдэж эрэмбэлэгдсэн байх;", 3.1.4-д “ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний жагсаалтад сум, дүүргийн төвөөс алслагдсан баг, хорооны иргэдийн хамгийн олон саналыг авч эрэмбэлэгдсэн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээг заавал багтаах”, 3.11.3-д “ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ нь хуульд заасны дагуу зураг төсөв, техник, эдийн засгийн үндэслэлтэй, байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ хийгдсэн, бусад холбогдох зөвшөөрөлтэй байх”, 4.2-д "ОНХС-ийн хөрөнгийг дараах зүйлд зарцуулж үл болно", 4.2.5-д "Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагаас бусад улсын төсвийн байгууллагын хөрөнгийн зардал;", Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөрийг үүсгэхгүй байх", 16.5.1-д" төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах", 16.5.4-д "төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх" гэсэн заалттай нийцэхгүй, аудитын “тохиолдсон байх”, “үнэлгээ”, “толилуулга ба тодруулга”, “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн: Албан шаардлага өгөх

Төвлөрүүлсэн захирагчид 196334.3 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчилд өгсөн 3 зөвлөмжийг менежментийн захидалд дурдсан болно.

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайлангийн алдаа, зөрчил

Мөст сумын ТТЗ-ын нэгтгэлд хамрагдсан төсвийн шууд захирагчдын 2020 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 528022.7 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч, 150118.5 мянган төгрөгийн алдааг залруулсан байна.

Залруулагдаагүй 377904.2 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлөөс 11884.7 мянган төгрөгийн 3 алдаа зөрчилд төлбөрийн акт, 139843.1 мянган төгрөгийн 4 алдаа зөрчилд албан шаардлага, 226176.4 мянган төгрөгийн 12 алдаа зөрчилд зөвлөмж өгөгдсөн байна. Нийт алдаа зөрчил, шийдвэрлэлтийг хүснэгтээр харуулбал:

Хүснэгт № 16. ТШЗ-ын нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар илэрсэн нийт алдаа зөрчил, шийдвэрлэлт /мянган.төгрөг/

№	Байгууллагын ангилал, нэр		нийт илэрсэн алдаа		Үүнээс залруулсан		Залруулаагүй	
			тоо	дүн	тоо	дүн	тоо	дүн
1	Төсвийн шууд захирагч	ЗДТГ	4	11,065.8	1	6,376.0	3	4,689.8
2		ИТХ	-	-				
3		Сургууль	10	129,261.4	5	99,583.8	5	29,677.6
4		Цэцэрлэг	**8**	**41,691.6**	4	9,022.1	4	32,669.5
5		Соёлын төв	**5**	**2,012.6**	2	1,746.6	3	266.0
6	ОНТС	СХС	-	-				
7		ОНХС	**7**	**427,500.7**	2	33,390.0	5	394,110.7
	Дүн		34	611,532.1	14	150,118.5	20	461,413.6

№	Байгууллагын ангилал, нэр		Залруулаагүй алдаа, зөрчил		Үүнээс: Залруулаагүй алдаа, зөрчлийн шийдвэрлэлт					
					Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
			тоо	дүн	тоо	дүн	тоо	дүн	тоо	дүн
1	Төсвийн шууд захирагч	ЗДТГ	3	4,689.8	-	-	-	-	3	4,689.8
2		ИТХ	0	-	-	-	-	-	-	-
3		Сургууль	5	29,677.6	1	4,673.3	1		3	25,004.3
4		Цэцэрлэг	4	32,669.5	1	7,093.4	2	25,576.1	1	-
5		Соёлын төв	3	266.0	1	118.0	-	-	2	148.0
6	ОНТС	СХС	0	-	-	-	-	-	-	-
7		ОНХС	5	394,110.7	-	-	1	197,776.4	3	196,334.3
	Дүн		20	461,413.6	3	11884.7	4	223352.5	12	226,176.4

3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Дараагийн аудитаар ОНХС-ийн төлөвлөлт, худалдан авах ажиллагааны талаар авч үзэх анхаарал татахуйц асуудал байхгүй байна.

4. **МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ**

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

1. ***Дотоод хяналттай холбоотой асуудал***

1.1. *Илрүүлэлт:* Сумын төсөвт байгууллагуудын түлээ, нүүрсний зарцуулалтад тавих дотоод хяналт хэрэгжүүлэх талаар өмнөх аудитаар зөвлөмж өгөгдсөн хэрэгжүүлээгүй, тус байгууллага нь 1 өдөрт хэчнээн нүүрс түлээ зарцуулалдаг норм норматив тогтоогоогүй, худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулаагүй зөрчил илэрлээ.

1.2. *Эрсдэл:* Төсвийн хөрөнгийг зориулалт бусаар зарцуулах, зах зээлийн үнээс өндөр үнээр худалдан авах, хөрөнгө дутах,

1.3. *Өгсөн зөвлөмж*: Засгийн газрын 311 дүгээр тогтоолын 1.5-д “энэ журмын 1.4-т зааснаас бусад тохиолдолд “Дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам”-ыг тухайн байгууллага, аж ахуйн нэгж өөрөө баталж мөрдөнө”, 3.5-д “дотоод хяналт шалгалтын нэгж, ажилтан нь хяналтын ажлын дүн, авсан арга хэмжээний талаар улиралд 1 доошгүй удаа тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлагын хурлаар хэлэлцүүлж, шаардлагатай бол шийдвэр гаргуулан хамт олонд мэдээлнэ”, 3.6-д ”дотоод хяналт шалгалтын нэгж, ажилтан нь эрх бүхий албан тушаалтны баталсан удирдамжийн дагуу дотоод хяналт шалгалтыг гүйцэтгэнэ” гэсэн заалтуудыг мөрдөөгүй тул дотоод хяналтын баг томилон дээрх алдаа арилгуулан ажиллах

1.4. <u>Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:</u> Хүлээн зөвшөөрсөн

2.1 **. ОНХСангийн зарцуулалттай холбоотой асуудал**

2.1.***1. Илрүүлэлт:*** *ОНХС-ийн хөрөнгөөр тайлант Сургуулийн дотуур байрны дээврийн засварын 90000.0 мянган төгрөгийн ажилд цахим тендер зарлаагүй шууд гэрээ байгуулсан, "Үгтах хаалга", Соёмбо төв цэг" хийх 41394.3 мянган төгрөгийн ажлыг харьцуулалт хийгээгүй, ажлуудын техник хяналтын зардал, зургийн үнэ, магадалшгүй ажлын зардлуудыг тооцон гэрээнд тусгаагүй, сумын ЗДТГ-ын бичиг хэрэг, гэрэл цахилгааны өр төлбөрт 2616.9 мянган төгрөгийг төлсөнтэй холбоотой 134011.2 мянган төгрөгийн зөрчил дутагдал илэрлээ.*

2.1.***2. Эрсдэл:*** Сангийн хөрөнгийн үр өгөөж буурах, төсөвт зураг төсвийн өр үүсэх, холбогдох хууль дүрэм журам хэрэгжихгүй байх, зориулалт бусаар зарцуулах

<u>3.1.3 ***Өгсөн зөвлөмж***:</u> *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны 228 дугаар журмын 3.1.2-д "ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ нь тухайн орон нутгийн иргэдийн саналаар дэмжигдэж эрэмбэлэгдсэн байх;", 4.2-д "ОНХС-ийн хөрөнгийг дараах зүйлд зарцуулж үл болно", 4.2.5-д "Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагаас бусад улсын төсвийн байгууллагын хөрөнгийн зардал;", 3.1.2-д "ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ нь тухайн орон нутгийн иргэдийн саналаар дэмжигдэж эрэмбэлэгдсэн байх;", 4.2-д "ОНХС-ийн хөрөнгийг дараах зүйлд зарцуулж үл болно", 4.2.5-д "Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагаас бусад улсын төсвийн байгууллагын хөрөнгийн зардал;" гэсэн заалтыг мөрдөх, захиалагч барилгын ажлын зардал ТЭЗҮ, зураг төсвийн үнэ, захиалагчийн хяналтын зардал, чанарын баталгаат хугацааны барьцаа тус тусын дансанд холбогдох баримт, материалыг үндэслэн шилжүүлж, тооцоог хийж байх.*

<u>2.1.***4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар***:</u> *Үйлчлүүлэгч байгууллага хүлээн зөвшөөрсөн*

3.**1 . Бараа материалын данстай холбоотой асуудал**

3.***1.1. Илрүүлэлт:*** *Тайлант онд сумын ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар 600 ширхэг пресс өвсийг 6000.0 мянган төгрөгөөр худалдан авсан ЗДТГ-ын эд хариуцагч хүлээлгэн өгсөн санхүүгийн тайлан балансад тусгаагүй зөрчил дутагдал илэрлээ.*

3.***1.2. Эрсдэл:*** Сангийн хөрөнгийн үр өгөөж буурах, хөрөнгө эзэнгүйдэх,

<u>3.1.3 ***Өгсөн зөвлөмж***:</u> *2021 оны 1 дүгээр улиралд багтаан ЗДТГазарт орлого авч зарцуулалтад хяналт тавин ажиллах*

<u>3.***1.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар***:</u> *Үйлчлүүлэгч байгууллага хүлээн зөвшөөрсөн*

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2021 оны 6 дугаар сарын 15-ний дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Хавсралт

5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

Огноо:	2020
Аудитын нэр:	Мөст сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан
Аудитын код:	ХОА-2021/14/СТА-ТТЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	Мөст сумын Засаг дарга
Мянган төгрөгөөр	

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
1	ОНХС-гийн авлага бүртгээгүй, тайлант оны үе дүн зөрүүтэй илэрхийлсэн	33390.0	Залруулга хийх	Засаг дарга, санхүүгийн албаны дарга	С.Баасандорж, Б.Нямаа
2	ОНХС-аас 2020 онд эрэмбэлэгдээгүй 10 ажил, хөтөлбөр арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн, өмнөх онд УТХО-оор хийгдсэн замын зураг төсвийн үнэ, айл өрхүүдээс авах банзны үнийг авлагаар тусгагдсан авлагыг барагдуулаагүй	197776.4	Албан шаардлага	Засаг дарга, санхүүгийн албаны дарга	С.Баасандорж, Б.Нямаа
3	Угтах хаалга", Соёмбо төв цэг" ажлыг харьцуулалт хийгээгүй, ажлуудын техник хяналтын зардал, зургийн үнэ, магадалшгүй ажлын зардлуудыг тооцон гэрээнд тусгаагүй, сумын ЗДТГ-ын бичиг хэрэг, гэрэл цахилгааны өр төлбөр төлсөн	134011.2	Зөвлөмж өгөх	Засаг дарга, санхүүгийн албаны дарга	С.Баасандорж, Б.Нямаа
4	Сумын төсөвт байгууллагуудын түлээ, нүүрсний зарцуулалтад тавих дотоод хяналт хэрэгжүүлэх талаар өмнөх аудитаар зөвлөмж өгөгдсөн хэрэгжүүлээгүй, тус байгууллага нь 1 өдөрт хичнээн нүүрс түлээ зарцуулалдаг норм норматив тогтоогоогүй, худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулаагүй	56323.1	Зөвлөмж өгөх	Засаг дарга, санхүүгийн албаны дарга	С.Баасандорж, Б.Нямаа
5	Тайлант онд сумын ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар 600 ширхэг пресс өвсийг худалдан авч, ЗДТГ-ын эд хариуцагч хүлээлгэн өгсөн санхүүгийн тайлан балансад тусгаагүй	6000.0	Зөвлөмж өгөх	Засаг дарга, санхүүгийн албаны дарга	С.Баасандорж, Б.Нямаа
	Дүн	427500.7			

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР